

კაჟა ეტჰისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „წიგნის სახლი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

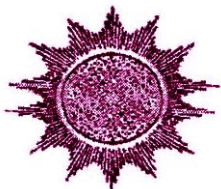
2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 37

2020

მთ. რედაქტორი

ზურაბ ლიპარტია

ეკონიკურ მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-844-1 (37 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გწერალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს გწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გწერალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეშვილების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეში. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბრუნდა დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეშვი, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომეული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუპეითბია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩენის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

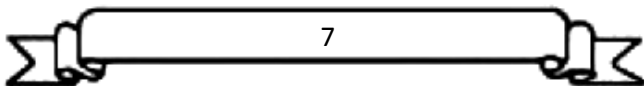
კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეჟაი მიწოლია... მათ იცინან იმ ოწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კახეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიჟრ

(გაგრძელება)

დავით გურამიშვილი არაერთხელ მიმართავდა ცნებებს: ბნელი, ნათელი, დაღამება, გათენება. „მან დამაყენა, წამოაყენა მან მზეთა მზემან შარავანდედი, ბნელში მდებარე გამოველ გარეთ, ვითა დავღამდი, ისე გავთენდი“. აქ დავით გურამიშვილის „ბნელი“ – პოეტური ტანჯვის სიმბოლოა.

ვაჟა ეგრისელისათვის დამე ფიქრთა თავშესაფარია, ღმერთის შთაგონების, პოეტის ჭეშმარიტი არსებობის წყაროა და აღფრთოვანებით ელოდება საღამოს მოსვლას:

*

„მოვლენ ქარები ხელის კანკალით
და შემოდგომის
ფოთლებს გაკრეფენ,

და გააგებულს
ჰგვანან ყაჩაღებს.
დღე სისხლგამშრალი გადაივლის
მთებს ფეხაკრეფით,
მოვა სადამო...
და ვარსკვლავებს
კვლავ გააჩაღებს.

პოეტის მიზანი შემეცნების ახალი საფეხურის მიღწევაა, ახალი ესთეტიკური კულტურის შექმნა და ახალი ვარსკვლავის მოვლინება, რომელიც თავისუფლების მაუწყებელი იქნება.

დრო და დრო პოეტის ლექსებში მშობელი კუთხის ოსტატურად მიგნებული დასამახსოვრებელი დეტალები წარმოჩნდება:

*

„სოფლის გზა-შარას სივიწროვის
და გუბეების
წყლული ვერ იქნა
ვეღარ მოურჩა,
თუმც ჩალისფერი თვეა ენკენის.
და ჩემს მშვენიერ ეზოს
მოუჩანს –
სართა მეჩხერი კბილები და
ლობის ნეკნები“.

პოეტის ლექსები ადამიანური ღირსების, სიამაყის მქადაგებელია. ილია ჭავჭავაძემ გრიგოლ ორბელიანის დასაფლავებაზე თქვა: „არიან ქვეყანაზე იმისთანა რჩეულნი, იმისთანა ზეგარდმო მაღლით ცხებულნი, რომელთაც მინიჭებული აქვთ ერთი სასწაულმოქმედი ბედნიერება. იგი სასწაულმოქმედი ძლიერება თვითონ სიტყვასაც საქმელა ჰქმნის. გრიგოლ ორბელიანი ერთი იმათგანი, ერთი იმ რჩეულთაგანი, ერთი იმ ზეგარდმო მაღლით ცხებულთაგანი იყო იგი ვისაც დღესა ვსტირით და ამიტომაც მისი სიტყვა თვითონ საქმეა“. ეს სიტყვები სავსებით მიესადაგება ვაჟა ეგრისელს, რომლის პოეტური სიტყვაც სასწაულებრივად, მაგიური ძალით მოქმედებს მკითხველზე. პოეტმა იცის, რომ ლექსი ხელოვნებაა და მას თავისი კანონები აქვს. პოეტის ლექსის ფორმა უფრო გააზრებულია, უფრო ინტელექტუალური. ვაჟა ეგრისელმა შექმნა განუმეორებელი ინდივიდუალური ლექსის კულტურა. ამიტომაც თვით მისი შემოქმედება ყველა ჟანრში თვითმყოფადი, რჩეული და კლასიკურად ნატიფი.

მის პიროვნებაში პარადოქსულადაა შერწყმული გაუტყეხელი ხასიათი, უდიდესი შრომის უნარი, საოცარი სიმტკიცე და თავდადება. მის ნაირფეროვან და ნაირგვარ მხატვრულ სამყაროს ტკივილიანი მშვენიერება ამთლიანებს: პოეტს ახასიათებს განუზომელი

მიდრეკილება თვითნაღრმავეებისაკენ და სწრაფვა მოვლენის არსის, ყველა შესაძლო აზრის ამომწურავი შეცნობისაკენ. აი თუნდაც:

*

„ცივ დრუბლებში რომ შუბლს იგრილებენ –
ჩემი სამშობლოს
მკვიდრი მთებია,
და სიჩუმეში ცლიან მთვარის სავსე ფიალებს.
მწუხრის ვარსკვლავნი
თვით იესოს
ჭრილობებია, –
სისხლის მაგიერ
ცის ნათელი რომ მოთქრიალებთ“.

პოეტს გულის კარი გაუღია ყველასათვის, ვინც თანაგრძნობა და ნუგეში სჭირდება და ვინც ამას სწორედ პოეზიაში ეძებს. ცნობილი მწერალი თამაზ ჭილაძე წერს: „პოეზია არის ადამიანის შინაგანი რაობის მაქსიმალური გამოვლინების ფორმა. პოეზიაა ის, რაც ყოველდღიური რეალობის ქაოსიდან გამოყოფს ადამიანის პიროვნებას, ანზოგადებს და ანიჭებს უკვდავებას. პოეტია ის, ვინც პრაქტიკულად ანხორციელებს დიად მისიას, რომლის ყოველი პირადი განცდა ქდერს, როგორც საზოგადოებრივი, ამდე-

ნად, პოეტია ის, ვისაც შეუძლია შექმნას საკუთარი პიროვნება“.

ვაჟა ეგრისელი ერთ ლექსში წერს:

*

„სულ სხვანაირი ისმის გალობა,
ფიქრი თუ კვირტი
მზისებრ ჰყვავის
სულ სხვა ენაზე.
სხვა ზღვა რომ დელავს,
ქარიც სხვა ქრის
ეს მიხარია.
სულ სხვანაირი ხმა მოისმის
დროის გელაზის...
მცირეა,
მაგრამ ჩემი მხარე
სულ სხვა მხარეა“.

დიახ, უნდა ვაღიაროთ, რომ ვაჟა ეგრისელმა შექმნა თავისი პოეზია, „თავისი მხარე“, რომელიც როგორც ლიტერატურათმცოდნენი არაერთხელ მიუთითებენ, იმდენად ჰგავს სხვათა პოეზიას, რამდენადაც იგი საერთოდ პოეზიაა, მაგრამ ყველასგან განსხვავებულია, რადგან როგორც თავად ბრძანებს: „სულ სხვანაირი ხმა მოისმის დროის გელაზის“. და პოეტის უკიდევანო პოეზიაში ვარსკვლავებივით ჩა-

ნან ისინი, ვინც მას თავისი განსაკუთრებული ხმა შეჰჰმატა. ვაჟა ეგრისელი სოფლის მწუხარე სურათებსაც ნათელ სხივებში აღიქვამს და მკითხველს სულს უცისკროვნებს. აი, თუნდაც:

*

„მანდარინის და ფორთოხლის
შუქი ჩამდგარა –
ღურჯად გარდაცვილი
ჭაობების ღია თვალებში;
და წუხს წარსულში: მაღარია,
კოლო,
ციება.
მადლობა უფალს! გვიან, მაგრამ
მაინც მოგვხედა,
მამულზე დარდით გათეთრებულ აკაციებით –
გათენებულა ჩემი კოლხეთი“.

ასე კარგად და ასე შთამაგონებლად, ჩემი ღრმა რწმენით, არავის უთქვამს სამშობლო მხარის ღიადი საგალობელი. მართლაც, ძნელია ჩამოვთვალო ვაჟა ეგრისელის მიერ შექმნილი მამულის სადიდებელი მხატვრული სახეები, აი, თუნდაც:

*

„როცა ვუმზერ კოლხეთის ცას
ლურჯ და მადალ
თაღებიანს.

წარსულ დღეთა წყლული თითქოს მირჩებიან.
და მე ვფიქრობ:
ზღვამ ტალღები,
აქ, ფოთთან რომ ამოყარა,
იქნებ არგოს ნიხბებია“.

ან კიდევ:

*

„ქართული ციდან –
წვეთავს მირონი
და ვარსკვლავებით ნაკვერჩხლებზე
დამე შიშხინებს,
შორეულ ალით –
მშობლიური
ბრწყინავს ხედები.

ცაში მეგულვი,
მიტომაა ასე ხშირ-ხშირად
მშობელო,
მადლა რომ ვიხედები“.

ვაჟა ეგრისელი არა მარტო მშობლიურ კუთხეს, სამშობლოს მთა-ბარს, არამედ მის ისტორიასაც მთელს სამყაროსთან ერთიანობაში გვიხატავს. აქ მთელი კოსმიური სამყარო წარმოგვიდგინა პოეტმა:

*

„აღმოსავლეთით ფრთებს შლის ცისკარი,
„ქართლის ცხოვრება“
წარსულს მილამპრებს,
მთვარე ჰკივია სიშორეში ვით ბუმერანგი.
და კოლხურ ღამეს,
ბრძოლით დაღლილი, ვით ჩემს
წინაპარს,
ტანზე აცვია ვარსკვლავების
ჯაჭვის პერანგი“.

პოეტს ნუგეში და თანაგრძნობა წინაპართა სა-
უფლოში, შორეული ათასწლეულების მიღმა ეგულებ-
ბა:

*

„დრო მიაჭენებს ათასწლეულებს...
და ცის ტაძარში
მლოცველივით მარტო მდგარ
მყინვარს
უნაოჭდება დარდებისაგან

მაღალი შუბლი.
შორით რომ გაკრთა,
 ელვა არა,
 ესაა ბრწყინვა –
ბნელ წარსულიდან
კოლხთა მიერ ნატყორცნი შუბის“.

ასევე ხედავს პოეტი ღმერთს ვარდისფერი ცისატყეფლის სახეში. ეს საოცარი მხატვრული სურათია – ღმერთმა ელვის მათრახით ცა გაროზგაო – და თუ მართლაც ჭეშმარიტი პოეზიაა ზეციურთან წილნაყარია, ვაჟა ეგრისელი გამუდმებით ადავლენს მამულის სადიდებელ ღოცვებს და მარადისობის კარიბჭესთან ღმერთი ენუგეშება, როგორც სიკეთისა და ბედნიერების მომნიჭებელი.

*

„როს დაეჯახა ღრუბელს
 ღრუბელი,
მეხმა ელვის მათრახით ცა
 გაროზგა.
და ღმერთს ვარდისფერი ცისარტყელა,
ყელზე კვლავ ჰკილია
 ავგაროზად“.

პოეტმა მთელი არსებით შეიმეცნა სამყაროს უსასრულობა და მარადიულობა. ცხადად გრძნობს, რომ ღვთის მადლიანი კალთა გადმოებრტყილა მასზე და თავადაც მთელი არსებით დგას უფალში, რომელიც ღღეს თუ ხვალ უკვდავებას შერთავს.

ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში უფალი მარადისობის გვირგვინია.

*

„მზე ტორებს სცემდა აღმოსავლეთით
და მზის ჭიხვინი მოისმოდა ფაფარაშლილი,
ვარსკვლავთა ჯილა –
დედამიწას ედუა გვირგვინად,
როს ცა გაიხსნა,
და უფალმა გადამიფრინა –
მარადისობის ფრთების შრიალით“.

ვაჟა ეგრისელის რწმენით ჯვარცმული ქრისტე მსხვერპლია კაცობრიობის ბედნიერებისა და სიკეთისათვის და პოეტიც ცდილობს ორგანულად განიცადოს ღმერთის ძალა, სიკეთე:

*

„თავზე თუ მხურავს შენეული ეს
კრეტსაბმელი,
შენი ბრალია, რად შემქმენი, ღმერთო,
შენს ხატად“, –

ამბობს პოეტი და თავადაც უფლის ხატია, ჯვარცმული გოლგოთის გზით, ბეწვის ხიდით უკვდავებისაკენ მიმავალი. პოეტი ევედრება ღმერთს მისცეს ძალა და შემართება, რათა დადგეს ტინად და ქარაფად, ხელთ აიღოს მარადისობა შუბივით, რათა ამით უკვდავებას ეზიაროს.

პოეტი წინასწარ გრძნობს და ჭკერეტს ზებუნებრივ ნათელს, რათა გაფანტოს წყვილი, განათდეს უკუნეთი. უფალი მომავლის სვეტია ცხოველი – გვარწმუნებს პოეტი და ამიტომ მთელი არსებით ისწრაფვის სიკეთისაკენ, სიმაღლისაკენ. ყველგან და ყველაფერში ქრისტეს ხატებას ხედავს და პოეტის ღრმა რწმენით, ქრისტიანული ღმერთი უკვდავების მომნიჭებელია. პოეტის უფალი – იმედის, ნათლისა და რწმენის წყაროა და იჩქარის ნათლისაკენ, რათა „მწუხარება აგანთიადოს“.

იდუმალებითა და სიფაქიზით სახსეა პოეტის ყოველი ლექსი, ვაჟა ეგრისელისეული პოეტური მეტაფორები მკითხველში უცნაურ ასოციაციებს აღძრავს, აი, თუნდაც:

*

„თეთრი დამის თეთრ თაროზე,
მთვარის თეთრი დგას ჭურჭელი.
სხივები კვლავ გამოჩეკა თეთრმა ღამემ
და თეთრ ცაში ოქროდ ყრია
ვარსკვლავების ნაჭუჭები“.

ან:

*

„...ტანჯვის მძიმე გრდემლზე გდია
პოეტის სული,
ჟამი მჭედელი –
მზის უროთი კვერავს და კვერავს“.

წმინდა ნათელით ეღვარებს ვაჟა ეგრისელი.
სულის ნათელით განირჩევა იგი, როგორც ჭეშმარი-
ტი შემოქმედი. მშობლიური ცისა და მიწის აღერსში
სიცოცხლის ნათელს, მზეს, ვარსკვლავებს და ცის
ყვავილებს ეძებს. თავად პოეტი ნათელია სვეტის,
რომელსაც ეზმანება:

*

„აღვის ტოტებზე დაკიდულ მთვარეს,
ვით ოქროს საწმისს,
ქარი კვლავ არხევს,
და ცაზე უცებ გამკრთალი ეღვა,
მე მეჩვენება აიეტის ცეცხლის
ხარებზე –
იაზონის მოქნეულ სახრედ“.

ვაჟა ეგრისელი კოსმიური სამყაროს ორომტრია-
ლის თანამოზიარეა, მზით და მთვარით, ცით და მი-
წით გაღაღებული. იღუმადლების ხმის შრიალით ის-
წრაფვის სიმაღლეებისაკენ:

*

„მნათობთა შუა – კერასთან
მთვარე მარტო ზის
ბეჩავი,
მწიფე ცას მეტეორები –
ბროწეულივით ხლეჩავენ.
სადღაც ცეცხლის და
სინათლის ხმა ისმის,
აღბათ,
მზე არი,
რომ მიჰყავს აღმოსავლეთით
ღამე –
ზათქით და ზრიალით“.

ან:

*

„ათასი გარჯით სხივდაშრეტილი
დღე –
ცივ ჩქერალში
მზეს კვლავ არწყულებს,
ვით სიზმარ-ცხადი ან მიძინება.
ცა –
მკერდფიქალი,
ვითა ქალწული,
ოქროს ვარსკვლავებს კვლავ აისხამს
ძვირფას მიძივებად“.

ვაჟა ვერისელის არაერთ ლექსშია მოცემული სამყაროს ერთიანობის პოეტური აღქმა. კოსმოსის ბინადარნი სულხადგმულნი, ამეტყველებულნი და ამოქმედებულნი არიან. შეიძლება ითქვას, რომ ვაჟა ვერისელის პოეზიაში სამყაროს ერთიანობის აღქმას და მხატვრულ სახეებში წარმოსახვას გამორჩეული ადგილი უჭირავს. პოეტის მღვლვარე სულის ძახილით ვგრძნობთ კოსმიური სამყაროს სიდიადეს:

*

„გავცქერი ცარგვალს,
აღსავლის კართან –
დილას უხმობენ ცისკრის ზარები,
და ღამის ისევ ბრუნავს დროის გელაზი,
როგორც ბრუნავდა

დიდი ხნის წინათ.

ელვით ჰკიდია ღრუბლებში მღვარ სახრჩობელა-

ზე

და ვით მისჯილი, ბოლო სიტყვას –
ცა ამბობს წვიმას“.

ავტორის დიდმასშტაბიანი კოსმიური ხედვაა გაცხადებული შემდეგ ლექსში:

*

„გადაქანცული შორი

სიმწვანით –

მარადისობა მიმზერს დაფნიდან.

მე ხელებს ვუქნევ,

ვეძახი და ის აღარ მოდის.

ჭრიალებს სივრცე...

მნათობები სადღაც გაფრინდნენ

და განთიადის ვარდისფერი

ირხვეა ტოტი.“

ვაჟა ეგრისელის მხატვრულ პალიტრად ქცეულა ცა, მზე, მთვარე, ვარსკვლავები, მშობლიური ბუნების სანახები, ზღვა, ბუნების მოვლენები... დიდი მეცნიერი და ლიტერატურათმცოდნე აკაკი გაწერელია წერდა: „მე იშვიათად მეგულება პოეტი, როგორც მზე, მთვარე, ვარსკვლავები ან სხვა ციური სხეულები იმდენი განსხვავებებით მეტაფორით დაეხატოს, როგორც ვაჟა ეგრისელს“. სწორად შენიშნა კოტე მელაშვილმა: „ვაჟა ეგრისელი ყველაფერს კოსმიურ სხეულებთან და მოვლენებთან ურთიერთობაში აღიქვამს და ლექსებში გადმოაქვს იგი“.

იშვიათად შეხვდებით ჩვენს ეროვნულ ლიტერატურაში ისეთ პეიზაჟისტ და ფერმწერ პოეტს, ვიდრე ვაჟა ეგრისელია, უნდა დავეთანხმოთ მერი ბადრიან-ვილს: „ვაჟა ეგრისელი პოეტი რომ არა, ბრწყინვალე დიდოსტატი იქნებოდა ფერწერაში. მან შექმნა ახალი, თვითმყოფადი ხელშესახები ფერწერული სურათები...“

„არ შევცდებით თუ ვიტყვით, რომ პოეტის ლექსების მნიშვნელოვანი ნაწილი ბუნების საგნებს და მოვლენებზე დაგეროტიპულ შთაბეჭდილებას ტოვებს, მათი პოეტური მეტყველება გამოირჩევა ფილიგრანული არტიზიმით. მისი ლექსები ვიზუალურად ძალზე წააგავს იმპოზანტურობას, ასევე ჰგავს „იქმენ ნათელში“ შეკრებილი თხზულებები თვითონ ავტორისეულ რომანტიკას, სენტიმენტალურს, როდესაც მგოსნის ლექსების და მისივე ავტორის ურთიერთმსგავსებაზე ფიქრობ. თვალწინ გაისივრება აწ უკვე მოძველებულ ლათინურ ცნებას „დაუს ექს მახინა“

ციურ სხეულთა ყოფითი ცხოვრება ისე შთამბეჭდავად არავის არ გამოუხატავს ქართულ მწერლობაში, როგორც ვაჟა ეგრისელს:

*

„ხმას ჩაიკმინდავს უცებ
სიბნელე,
როს ჩაესმება ჰელიოსის ეტლის
ხმაური, –
აწკრიალდება აღსავლის კარი.
ფეხებს დაიჭრის ვარსკვლავების
ნამსხვრევზე მთვარე
და ჟამს ცისკრისას გარდაიცვლება“.

მართლაც, რომ ლექსის ოსტატის გრძნეულებითაა ჩატეული მცირე მოცულობის ლექსში კოსმიური სამყაროს ბინადართა ჯადოსნური ცხოვრება. ლექსი „ზამთარი“ გასაოცარი ფერწერულობით შექმნილი მხატვრული ტილოა, შთამბეჭდავი ზამთრის სურათის სიუჟეტით გამორჩეული და მტკიცე კომპოზიციით შეკრული:

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაზე)*

გავრძელება შემდეგ ტომში

ბნელი ღამე რომ გამოარდვიონ,
მნათები სხივებს
დიდხანს ლესავენ...
და თვითმკვლელობა უნდათ ჩანჩქერებს,
მეც ამამაღლე –
დილის მზესავით
ცაო, და...
შუბისტარზე შემაჩერე.

2001

ხალდი და არუბანი

სადღაც მანას სამეფოდან,
მესმის ჭანთა საუბარი,
არ არსებობს ზღვიდან –
ზღვამდე,
არც ქვეყანა, არც უბანი,
სადღაც სანთელს არ უნთებდნენ
ღმერთებს –
ხალდს და არუბანის.

1964

თესალიასა და კრეტას

პოცო,

სადღაც რომ ბინადრობს,

ათასწლეულების იქით,

მიტომ ამდენ ტანჯვას ვიტან,

და იმედის კარს არ ვკეტავ.

მე, ვკლავ კოლხურს ვეძებ დვრიტას –

თესალიასა და კრეტას.

1962

* * *

შოთას რომ მისცეს,
ვაჟას რომ მისცეს,
შენს ჩანგს ღმერთებმა,
რომ დაუმაღეს,
წამოდუღდება იგი ფერებად,
ცის ბინადარი,
მიწის სტუმარი,
დღითი-დღე ელი გაციერებას.

2004

* * *

ჩემი სიმღერა ასურეთთან
მოკლული ვეფხვის
ხავილია.

ჩემი გული –
ლოტოსის ყვავილია,
წუმკეში მდგარი სურნელს
რომ აფრქვევს...

.....

ჩემი გული –
ლოტოსის ყვავილია.

1958

* * *

ქარცეცხლითა და ომებით
წარვიდნენ საუკუნენი...
აჰა,
მეოცეც დასრულდა,
და მაინც ციხე-კოშკები –
დგანან დარაჯად –
წარსულთა.

1998

* * *

ათასეული წლების კარებთან
აყუდებულან მთები –
მუნჯები,
დაღლილები და სახე მკაცრები,
მოფრინდებიან წარსულიდან
კვლავ ფასკუნჯები
და ვით განიმედს –
ლეგენდებში გაგიტაცებენ.

1986

კოლეზიცი და კორაქსიცი

ვინც ხსოვნის ხელს მიწვდიდა,
წელი ათჯერ ორასი,
დრომ აღგავა მიწიდან –
ჩემი ძველი ჯილაგი, –
კოლეზიცი და კორაქსიცი.

1962

* * *

ციცქნა ფოთლების ისმის ჩურჩული,
ნამის კაცუნებს ამუნათებენ
და ბნელში ხელებს აფათურებენ,
მერე ბრმა ტოტებს –
გზას უნათებენ –
კვირტების მწვანე ნათურებით.

1980

* * *

არც მონღოლმა,
არც თათარმა,
საქართველო შავ ძაძვებით,
ისე მაგრად არ შემოსა,
ისე აღარ დაგვამხო და
ისე აღარ დაგვაოსა,
ვით აფსუამ და ვით ოსმა.

1993

ძარი

მოაფრენს შენს შავ თავსაფარს ქარი,
და დედა ისევ

გეძებს და მოთქვამს
და ღობე-ველარ აკავებს
გიჟმაჟს.

მოუწყენია ბაღსა და ბოსტანს
და უშენობა უინჟლავს
და უინჟლავს.

1983

* * *

სიცრუემ და ორპირობამ
სული წაღეკა
და თქმა მართლისა მზისებრ
გაძვირდა,
კაცობა პლუტოს.
კრძალვით შევცქერი სიბრძნის
ტაძრიდან
პლატონს და პლუტონს.

1992

* * *

დიდამ ანთო მზე –
ლამპასავით,
და დღემ ცის თაღზე
დრუბლებს ბევრჯერ ამოაფარა,
მაინც ჩაუქრო მწუსრმა
დასავლით.

1978

* * *

მოვიდა თოვლი და რომ ჩანდა
სასაფლაოზე,
ის პატარა ბორცვიც წაშალა,
მაშინ განრისხდა ქარი
აშარი
და მზეს ჩამავალს სულის მოთქმა
აღარ აცალა,
თვალში ნამქერი შეაყარა, ვითა ნაცარი,
ისე წყნარია აი, ახლა,
სოფლის გზა-შარა,
თითქოს დღეს სიკვდილს აღარ
ჩაეგლოს.

1993

* * *

მოკვდავთ ოცნების თავშესაფარი,
მარადისობის ბედად
ხმობილი
და ვარსკვლავების თანამედროვე,
დედამიწაზე გადამხობილი
ცა-დოლია და
მოვარე –
მედოლე.

1961

* * *

მიწა,

მიწადვე გადავიქცევი,

მწამს ის დამამხოვს,

ვინც აღმაზევა,

რადგან საშიშ გზით ბედი –

მარილზე,

იმ ჩემ შორეულ წინაპრავით

ვახმე,

ხშირ-ხშირად მგზავნის

აღზევანს.

2002

* * *

ტალახში დევის ნაფეხურივით,
მიტოვებული აგდია შუკა,
იქვე ჭიშკართან
დამხობილ ბოგირს,
ეწურნულება დელე, ვით მოგვი,
სხვა არაფერი...
მზე მიწაზე ჩამოდის შუქად.

1982

* * *

ვითარც ანისს,
დიდგორს,
ბარდნავს,
აღიღებდა როცა მარდად,
მერე, როგორც კურაპალატს, –
უყვარდა სპათ წვეულება,
რკინის მკვნეტელ –
დავით მეფეს,
“აქუნდის ეს ჩვეულება”.

1960

პრეისტორიული

ღუღს ფაზისი,

ხობისწყალი,

ცხენისწყალი

და ინგირი,

კავკასიის მთის წინარე,

ჯერ არ მიუჯაჭვავთ გმირი.

და კოლხეთის შუამდინარეთს –

ეფინება ბინდი ველებს.

ვჭვრეტ ხეთებს და მიდიელებს, კოლხებს...

ვაჰ, ზოგს თუ ემცხეთა,

რომ არ ისმის სხვა ქართველთა –

ხმა...

იშლება ღამის გული,

რომ ღარჩვა და ხამისქური

ივსება მტრით და მოძალით,

და აღსავლით მიაჭენებს შავრას

კოლხი ამორძალი.

1959

* * *

ელავს ფიქრის და აზრის –
წავარნები და ეხი.
ხმა შენი ციცქნა საზის
ჰგავს პოეზიის ცაზე –
უცებ გავარდნას მესის.

1963

* * *

ამ წუთისოფლის მღვრიე ცის გვამში,

დიდხანს იქუხე,

დიდხანს იელვე...

ათასეულთა წლების წინარე –

ზღვისპირას იდექ და ებრძოდი

გადამთიელებს...

ეჰ. სამეგრელოვ!

რამდენ ცრემლით ხარ ნაწვიმარი.

1961

* * *

ისე კი არა,

სხვებს რომ ჰგონია,

შენ შთაგონების გწვავს აგონია,

თითქოსდა ოქროს თავთავეს მკიდე.

უსიერ დღეთა გეძახის კაფვა.

ო, არა უშავს,

ცოტაც და კიდევ,

შუბლს გაგიგრძილებს სურო და დაფნა.

1988

* * *

გამთენიისას ერთი ვარსკვლავი,
ზეცას აწყდება,
ვითარცა ღილი,
რომ ღამეული წყვილია შესვას.
მზის ცეცხლოვანი ხმა მესმის
ღილით,
მიმწუხრისას კი მთოვარის კვნესა.

1990

* * *

აცვივა წარსულის მტვერი
და შთაგონების ალი,
სამყაროს გარს უვლის ხშირად.
პენჯაფში – დაექებს რერიხს,
მადრიდში –
სალვადორ დალის
“ცეცხლმოკიდებულ ჟირაფს”.

1983

წიგნა

ცას სტოვებდნენ და თავგამეტებით
ენარცხებოდნენ ფოთლებს
უსულოდ –
უფლის ცრემლები შიშველ-ტიტველი.
ვახმე! –
ისმოდა ხმა ფურისულას.
ჩუ! –
ამწვიდებდა მას მატიტელა.

1962

მწუხრის ელემბია

დასაბამიდან მარადისობას –

დაგველუნებენ ვარსკვლავები –

მტრედის ხუნდები...

წუხან ღრუბლები – ძერის ქარდები;

ცა – იცრიცება

და მზეც ხუნდება,

მთვარეც ჩაქრება და განქარდება.

2000

* * *

ცამცუმის ციხეს თუ ნაციხარებს,
შამბნარი გოდებად მოდებია.
აღგეთის ტაღღები ერთურთს რომ
მისდევენ,
თითქოს ყამარის მამის მდევრებია.
და უფსკრულში რომ ყრია,
ლოდებია თუ
ამირანის დახოცილი ღვევებია?!

1976

* * *

ჩემს იქით,
სადღაც ძალიან ცხელა,
მაგრამ ჩემამდე ვერ აღწევს
სითბო,
ჭრიჭინას ჭრიჭინს აუღის ალი.
და მე ისეთი გრძნობა მაქვს,
თითქოს,
ბურღი მიხვრიტავს ცივ თავის ქალას.

1968

მთები ზედაზნისა და არმაზის

ცა გაუშლია მზეს მოლბერტად,
მთებს ხატავს –
მტკვრის ფერად ნარმაზე.
და დღეა ისეთი.

რომ მთები ზედაზნისა და
არმაზის,
აგე, თბილისში ჩამოვიდნენ.

1964

* * *

გადახვეწილი ჩემი დღეები –
მოფრენილან და ბელურებივით,
იმედის თოკზე ჩამომსხდარი
მზეზე თბებიან,
თუმცა თვალეში უდგათ სიცივე.
ჩემი სიბერე,
ჩემს სიყრმის წყალს
ჩაშტერებია,
და გული მისდის ნარცისივით.

1990

* * *

ელვის რაშებზე ამხედრებული,
საუკუნენი, როგორ
მირბიან...
ზესთა სამყარო ჩანს უცვლელი,
დედამიწა კი,
დიდი წიგნია –
ბუნების...
საქართველოა მისი თავფურცელი.

1964

* * *

მოგკვდები,

მკვდრეთით აღდგომას,

ვითარც იესო, მოველი,

რადგან ვარ მისი ნაგრამი.

სამშობლოს საკურთხეველთან

ვლოცულობ, როგორც ვიკარი.

და დავდევი სიკვდილს,

მაგრამ ის,

რა ვქნა, ახლოს არ მიკარებს.

2003

ჟანა დ'არკი

დუმს ორღეანი...

და ტაღღებში ვხედავ:

ღუარის,

ჟანა დ'არკის –

თავმომწონედ დამღვარს

კოცონთან.

და ასწლეულებს ომებით რომ გადაუარა

ფრანგთა მიწა-წყალს...

და მეფის ლანდს, დამღვარს პროფილით.

შორით ქალწული წმინდანი ჩანს,

ოქროს პორფირით.

1974

მუხიანი

როცა დრუბლებში ხსოვნამ იელვა,
ვიფიქრე,
ახლა დაიქუსებენ,
მთებზე დიდები,
ზღვებზე მეტები,
და მომეჩვენა: მუხიანში იდგნენ მუხები,
ვით წინაპართა ბუმბერაზი
სილუეტები.

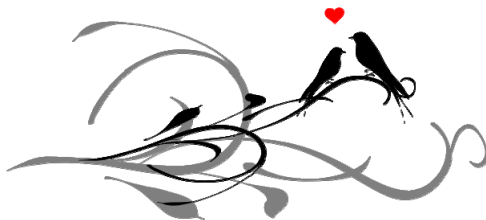
1979

* * *

არა ბუკით და ნადართ,
არც დარახტული ამალით,
მარტო გვეწვევა ღიღება
და, ვით მწუხრისას მამალი,
შენს ხმის –
ტოტს შეაფრინდება.

1998

* * *

მოკრიტიკოსებს,
შხამს რომ ანთხევენ,
და რომ არიან ჭკუით კუტები,
ნეტავი, რამეს
ვინ ეკითხებათ?!
დაბადებულებს კატის კნუტებად,
მერე ქცეულებს სოროს
ვირთხებად.

1997

* * *

კოლხურ მიწაში გიდგას ფესვები,
მთვარევ,
შენ, ჩემო
მძლე წინაპარო.
აუმაღლდები და ვარსკვლავების
დავცხებ ფანფარებს,
და როგორც მეგრულ ოდის ლაფაროს,
ქართველის მაღალ ცას –
თავს შევაფარებ.

1960

* * *

დუმს ტყე, ფოთლებით გადახურული,
მაგრამ უეცრად ქარმა არწივის
გაშალა ფრთები და ტყეს
ტრიუმფით

გადაუარა...

ხეებმა როცა თავი გასწიეს,
გამოჩნდა მთვარე სიმპათიური.

1962

* * *

ბაღში ატმები და აღუბლები –
აპრილს და კვირტებს
კვლავ აბოდებენ.
და მზეს ჩამავალს უმზერენ ცივად.
და მთელი ღამე,
უშავესი ფიქრთა ღოდები,
ჩემი თავის უფსკრულში
ცვივა.

2001

* * *

მთვარის აკვანს გვირწევეს ღამე,
და ნელ-ნელა გვაჩვენებს სიკვდილს,
რაც ნაღლია და უღაგო.
და დღეებს კი ჩვენი ყოფნა
სადღაც მიაქვს მუჭა-მუჭა,
სანამ ძილი სამუდამოდ
თვალებს აღარ დაგვიხუჭავს.

1999

* * *

ოქროდ დაღანებს ახლა ცის ყანა,
შუაგულ ყანაში,
ვითარც თოხი ოყიანი,
კვლავ გღია მთვარე,
ზესთა სამყარო –
ოკეანეა,
მზე – ხმაა ოკეანის.

1966

* * *

მთათა და ზღვათა ნათესაობა –
ფსკერზე მიღეწილ
და მიღეშილია,
ღრიანცელი კი ზედაპირზე მაინც
არ წყდება.

ზღვები –
მაღალი მთების შვილია,
მიტომაა, რომ არ შორდება
და კლდეს აწყდება.

1966

* * *

სიმყდროვის ლურჯ ტოტზე ჩამოჯდა
ვეება მთვარე –
და მოკამკამე ფერით ივსება –
მზის ცეცხლოვანი ხმით ამომშრალი,
ვარსკვლავთა მწვანე –
ოაზისები.

1999

* * *

გულებს, ვით ბუხრებს,
წუთისოფელზე,
ფიქრების ცეცხლით ვერ ახურებენ,
ვერც მზეს ხედებიან თავგამოდებით...
და მიტოვებულ სასაფლაოზე,
როგორც სიკვდილის ნაფეხურები –
ჩანან ღოდები.

1970

* * *

დასაბამიდან ბრძოლით დაღლილს,
ვით საქართველოს,
ადარ აცალა ზღვას დამშვიდება
ქარმა,
მოვარდა საიდანდაც,
როგორც მონგოლი,
ჰგავდა ქიმერას, ცრუს და მოგონილს
და ცას და მიწას დაუშინა
ზვირთთა მშვილდები.

1974

* * *

ვინც დარჩა დედამიწაზე,
მათ საფლავებზე ამოდის
ია,
ვარდი და კესანე.
ხოლო ვინც ცაში ამაღლდა,
სხედან სიშორის ტოტებზე
და... წინაპრები დიღამდე
ვარსკვლავთა შუბებს ღესავენ...

1966

* * *

რისხვან, ნაპირს რომ ეხეთქება,
დრო-ჟამისაგან უღვთოდ
ძღუელთა,
ადარ აწუხებთ ქარი და წვიმა
და ზღვების ფსკერზე
უშფოთვლად სძინავს,
ბევრ საიდუმლოს ათასწლეულთა.

1980

ჭინჭილა

გაჩაღდა ღხინი...

ბაყბაყ ქვევრებს ქული

მოხადეს,

ყალყზე შემდგარნი დაეჯახნენ

ჯიხვებს ჯიხვები,

სულმოუთქმელად წამიერად უკან

იხევენ.

ხოლო ბუხარზე მდგარი ჭინჭილა

ყელს ჩემკენ იწვდის,

ვითა ქალწული,

მაგრამ მე ვითომ ვეღარ ვამჩნევ –

გულ-მკერდ მოხატულს,

თუმც ცალი თვალი მისკენ მიჭირავს.

1989

* * *

მას შესციცინებს მთელი სამყარო
და სხვა პოეტმა რაღა ინატროს,
ან ჯავრი ქვეყნად რაზე იყაროს.
ის ვითარც ღმერთი, ცაში ბინადრობს,
ნურვინ ეცდება,
რომ მიწაზე
ჩამოიყვანოს.

1999

* * *

მე, ჩემი ღმერთი მყავს საკუთარი,
არა არმაზი
და არც ზადენი,
და ურწმუნოთა ბეცი ფარსების,
ნამდვილად ვიცი,
რომ ის არსებობს,
მაგრამ სამყოფელს ვერ მივაგენი.

1981

* * *

ქარი ტყე-ღრეში დაეხეტება,
დეკემბრის ველურ სუსხს გამჭყვიანი
და ზამთრის უსპეტაკეს დარდს
იქარვებს,
რომ არ შესცივდეთ გუბებს და
ნახლიქარებს,
ყინვა მინებს უსვამს გამჭვირვალეს.

1972

ორ დიდ დავითს

ისე, ვითარც მუმლი მუხას,
ფიქრთა ურდო დამესია.
არ მაქვს ძალა მათთან დავის.
გადავაველე მთებსაც ჰუნე
და მოვუხმე ორ დიდ დავითს:
ერთს, ვით მეფეს და მესიას
და მეორეს – მეფსალმუნეს.

1961

* * *

წამებში გავიდა წელი მირიადი,
დღისა და ღამის ბნელ საზღვართან
ველური კივილი აზღვავდა,
და ნაპირს მოაწყდნენ ტალღები
ყულევთან,
როგორც ბინადარი ზღვისა
და სულეთის
და ღელვას, ვითარცა პატარცემ,
ხუთი წლის სიცოცხლე
წარტაცეს.

1969

ტაძარი

“შოთა, აკაკი, ილია,
ვაჟა და გალაკტიონი”.

ქართული სიტყვის თვალუწვდენელ
მზიან მინდვრებზე,
მათი ლექსების ჩანს ნახანძრადი.
მათ, აი, ახლა ფიქრი ეძებს ცაში
ასული.

მთელი სიცოცხლე ვაშენებდი,
მაგრამ ტაძარი,
ვერრა იქნა და ვერ დავასრულე.

2001

მნათები

ღღებს გაურბიან...

და ტიტველ-შიშველი,

სიცოცხლით ღამეებს ათევენ.

და წყვდიადს სინათლეს უსაღებენ –

ცის შავ უფსკრულში

დამსხდარი მნათები –

სივრცის და სიშორის ტუსაღები.

1980

✠

* * *

დღისგან –
ღამეს კოდავს და,
ნამსხვრევებად ცვივა
ვარსკვლავები,
მთვარე თითქოს და როდენია.
ზღვაში ტკაცუნებენ –
ქათქათა ღრუბლების
აფრები,
აქ ყოველ ნაბიჯზე მოსალოდნელია
სიკვდილის ჩასაფრება.

1995

ლეგენდები და მითები

ცის ფრთება ანგელოზები –
 ღამეებს თეთრად გითევენ,
 შენა ხარ ცისკრის გაღება.
ლეგენდები და მითები –
 კოლხეთის ცაზე დაკიდე –
 პულსარებად და ჭაღებად.

1981

მეცხრე საუბრე

ახლა ტაო-კლარჯეთში,
მტერი სიკვდილს გვირიგებს,
თუმცა, ბევრჯერ დავწყევლეთ!
უთქვამთ: ეფრემ მაწყვერელს,
ქრისტეფორე კვირიკელს.

1978

* * *

ქართული სიტყვის საღ კლდეზე
ხარ მიჯაჭვული
და მითობ.

შენ,
ვითარც ედგარ ალან პომ,
გსურს ლექსი სანთლად
აინთო
და პოეზია აღამპრო.

1996

* * *

მთიები სიშორეს გალობენ
და ისმის ციური არია, –
როს უმზერ “კლდესა” და
“ღვთის კიბეს” –
ბარძიმზე* შუქმფინარ მარიამს.

1992

* იგულისხმება ბედიის მცირე ბარძიმი

მამა, ძე და სულიწმინდა

ვერ გადაველ ზესთა ნებას,
ცის სიმაღლეს და
დაწინდვას,
რწმენით მივსდევ ამ იმედს:
მამას, ძეს და სულიწმინდას,
მე ერთში ვჭკვრებ სამივეს.

1959

* * *

მთიებს –

უფლის ანგლოზებს

სძინავთ...

ზღვა ცის აკვანს არწევს.

ვიღაც წყლისპირს ყვება იგავს,

რომ მოხვლიდან თაყვანსაცემს:

ზღვას – მარიამს,

ქრისტეს – გრიგალს.

1994

კლდე და წყალი

დუღს უდაბნო ხახამშრალი...

კაცთა მოღვმის და ქორების
ხმები ისმის კვლავ საწყალი,
იმედად ჩანს მთა ქორების,
მოსეს კვერთხი,
კლდე და წყალი.

2004

* * *

მან შექმნა და ატარებს –
მიწას ხელში აყვანილს
და მიმოდის ქუხილად,
თან სდევს მოკვდავთ თაყვანი
ხილულს,
მაგრამ უხილავს.

1972

დაულიათ ზღვეს პირები

ქარიშხლის თუ ცეცხლისმურქვევი
დაულიათ ზღვეს პირები –
(ცას თვალები უჩანს ბეცი),
ჩასანთქმელად გვეღირება,
როგორც უხილავი მხეცი.

1987

ლოდიონი

კლდეს მომწყდარ ლოდივით,
დაბერდა ლოდინი,
ბედნიერება კვლავ იგვიანებს,
და ვიღაც კივის: სანამდის! –
მუუუამო!
ელი და აღარ ჩანს დღე-ღამე მზიანი,
აღარც ცა,
აღარც მთა,
არც უამი უუამო.

2005

* * *

ყალზე მდგარი გრიგალები,
არკინებენ ზვირთთა ყოჩებს –
შავი ღრუბლით დაბოლმილებს,
თუმც სინათლის ჭავლი
მოჩქევს –
ვარსკვლავების ჭა-ბურღილებს.

1961

* * *

უზარმაზარი ღამის დარბაზის
ფანჯრები
ყინვამ უცებ შემინა,
მთვარეს მკვდრის ფერი ედება,
ცაო,
ამდენი ვარსკვლავები
რამ გათქმევინა,
ან ასე თეთრი თოვლი – ქედებო.

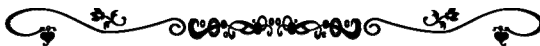
1959

* * *

ენძელებით და იებით
მოდინ ღამეთა მთევარი
ლურჯთვალა არე
და ეარი,
მიდინ...
გაზაფხულს დარდობენ:
იგრიკა,
მირკანი,
ვარდობის...

1979

* * *

ლოდებს,

საფლავს დამხობილებს,

ფეხაკრეფით

როს ჩაუვლი,

მაშინ მწუხრი მნათებს ისხამს:

- არყოფნას ვინ აგარიდა,

ცრემლნარევი სიკვდილის ხმა,

მესმის ცივი სამარიდან

1994

* * *

რაც ჩემმა ფიქრმა სამშობლოდ,
ეს ცა და მიწა იწამა
მას მერე ერთი წამით,
აღარ შორდება წიწამურს,
და აღარ სტოვებს –
კრწანისს.

1994

* * *

ღვთის საუფლოში,
უფრო შორს,
სადღაც,
მირიადი ციმციმებს მნათი,
სადაც ვერ აღწევს მოკვდავთა ფიქრი,
მე ვხედავ ცხადად,
მე ვისმენ ნათლად,
ვიღაც მიხმობს და მელოდება
პლანეტებს იქით.

1959

* * *

მიუვარხარ! –

ერთხელ კიდევ

შემოგვიცავ,

და რუსთველივით დაგიხოქებ,

სანამ თავისთან

დამიბარებს

“ის” –

სპასალარი თუ ამირბარი.

1994

ტურისტები არაბვისპირად

ბანჯგელიანი ქვა-ლოდები

წყალს სახეზე შეისხამენ

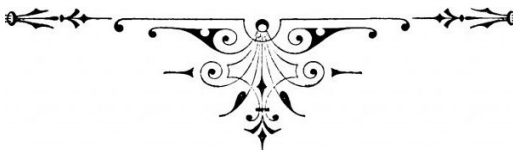
(ისმის სადღაც ჩიქორთული),

არაგვისპირს კლდე –

მრისხანე

ზის შაჰივით ფეხმორთხმული.

1971

* * *

ღამის უდაბნო მოვლილმა

ღრუბლებმა

მთები წაღეკეს...

ახლა,

მთვარე ყრის მარმაშებს,

ზღვა ისევ წევს ძუ მგელივით

და ნაპირზე –

ზვირთთა ლეკვებს

ათამაშებს.

1989

ნარდის თამაში

მოძმე ტყვედ ჰყავთ და...

თეთრი ქვების,

არის წიოქი და ფორიაქი,

ერთი აკლიათ, დაუითვალე,

ნარდის კიდედან მიმზერს იაქე –

ბედურა ჩიტის ცალი თვალი.

1968

* * *

მესიზმრება –

დრო წარსული,

ობლად მდგარი

ზღვის ბაქანი,

ნაეზე ცხრაფად მიბაწრულებს, -

ქართველ ვაჟებს

და ქალწულებს,

სპარსეთისკენ უამი როგორ მიაქანებს...

1993

რიშრაში ზღვაზე

მიწას სინათლის –

გაცრეცილი სამოსი მოსავს,

ცას კი,

ჰეფესტოს ნაჭელი

რკინა

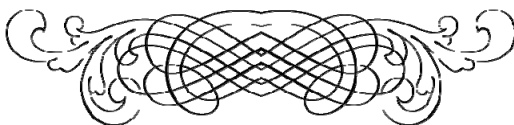
და ვარსკვლავების აცვია თორი,

ღამის ბუნაგში ზღვა წევს და

ბრდღვინავს,

და ნაპირს ადებს ვეება ტორებს.

1977

* * *

დამის სოფელს ნისლი ბურავს,
ბნელს,
სინათლის კლავს წყურვილი,
დამე,
მთვარეს, ვით ჭილის ქუდს,
უამს ცისკრისას დაიხურავს,
მეჩაიე ქალწულივით.

1965

* * *

იები თვალებს ლურჯად ახელენ,
მათ ღოღუების ყაისნადებით
ნაქსოვი თეთრი,
ცივი ქარები –
ყინვის გამჭვირვალ საბნად ეხურათ,
ახლა ზამთარი დობე-დობე მიიპარება
და სტოვებს თოვლის
თეთრ ნაფეხურებს.

1977

* * *

რომ ყაყანებენ ბატები,
გადაარჩენენ რომს ისევ?!
ამ ზამთრის ღამის მთევარი
მე ვარ და,
ა, ის მთვარეა,
შორს,
ირმის ნახტომს რომ მისდევს
დიღამდე,
როგორც მწვევარი.

1960

წაღვერუი

ირმის ბღაველი საირმეს,
ტანს ურუანტელად
სულ უელის...
გულს შვება იგრძნო წაღვერმა,
როღესაც ორღესულივით
ცამ მთვარე –
ამოამღერა...

1978

* * *

ასაფრენად ზღვა ფრთებს გაშლის,
იორბებს და
იარწივებს,
მერე ქარი ქალწულ ტალღას,
ნისლისა თუ მზის ხელმკლავით
ნაპირამდე მიაცილებს.

1958

* * *

ამ მთებისთვის და ამ ცისთვის,

ეჰ,

რამდენი,

ლოცვად მიწვა

იქით-ტაოს,

აქეთ – ხერთვისს...

შუა გაყოფილ ქართულ მიწას,

შუბლშეჭმუხვნით –

დამზერს ღმერთი...

1994

* * *

ქარიშხლის რაშით დასდევენ,
კეთილ სულთ –
მუდამ დევნიან...
ღრეობენ,
სულ აშლილები,
ზვირთები –
დევთა შვილები,
ზღვა –
თვითონ ბაყაბაყ დევია.

1964

* * *

ოქრო ასდიოდა მნათობთა ნაკვალევს,
უფალი ზომავედა ცას –
ელვის არშინით,
ცვიოდა შიში და სიშორის ნაშალი,
მოვარდა ქარი და ღრუბლების
საშლელით
ვარსკვლავთა ნაფეხურები
წაშალა...

1964

* * *

კიდევ ცოტაც და...
მოვა აპრილი
და ჩემს კოლხეთის ცაზე
ულურჯესს –
დაიხურავენ თავშალს იები,
ამოაფრენენ ბუდეებიდან –
მწუხრის გალობას
მაფშალიები.

1957

* * *

მარცხენაზე გადგვიდა ცისარტყელას
ვარდისფერი პირსახოცი
და იბანდა წვიმით ცა პირს,
მზე ეფინა –

მოქათქათე ღრუბლის კარავს,
კიდევ ერთხელ დაუხოქა ზღვამ ლურჯ
ნაპირს,

მაგრამ მწყურალმა
ახლოს აღარ მიიკარა.

1961

* * *

ნაწვიმარი ღრუბლები,
საინივით დამსხვრეულ
მთვარეს კვლავ ამთელებენ,
ცას კი ბლომად მოუსხამს –
მნათთა კურკანტელები.

1967

ლაკადუში

მკერდზე მწვანე ფოთოლს იფენს,
გაზაფხულის ირჩენს ნარქენს,
და,
პატარა ნაკადული,
კისრისტეხით გარბის თავქვე,
ვითარცა თხა ლაკადური.

1956

* * *

საიდანღაც ქარიშხალი
მოვარდა და
მზეს ჩამავალს,
მოუნდომა თვალთა დათხრა,
ზღვასაც სული შეუბერა,
ააცალა თეთრი ქაფი,
მერე პირზე მიიყუდა,
როგორც ლუდით სავსე კათხა.

1960

* * *

ეცვა ვარვარა სიცხის პერანგი,
მზის ჭილისფერი ქუდი ეხურა
და ზღვის ნაპირზე –
ქალწულივით იღვა
ზაფხული,
მერე ცის ველზე როცა დაღამდა,
ბელტა ღრუბლების შავი ხნულიდან,
მთვარე ოქროსფრად ამოღდანდა.

1959

* * *

შორით მოჩანს იაღბუზი,
როგორც ნოეს კიდობანი,
ზღვა,
მეორედ მოჰგავს მოსვლას,
ზვირთთა ლოდებს ცაში ისერის,
ტანზე გლოვისფერი მოსავს,
და ლეჩაქად ხურავს ნისლი.

1964

ექ, არტანუჯო

საომარ ღრუბლებს ცეცხლად
აშლიდით,

მტერს და მოყვარეს
ბევრი ეღავეთ...

ექ,

არტანუჯო,

სამცხევ,

სამშვილდე!

დღეს, თქვენს შემყურეს და

შემხედვარეს,

აბა მითხარით,

რა დამამშვიდებს.

1994

* * *

ღრუბლებმა ელვის დანები,
სალ კლდეთა პირზე აღესეს,
მერეხი ცას ავრუებდა,
ქარიშხალმა კი მკლავებში
ზღვა მომიწყვდია –
ყურესთან.

1987

მამულო

გზას,

ბაყბაყ დევის მსტოვარი

კვლავ გვირევს,

არ ჩანს საშველი,

ვით ბადრი,

უსუბ,

ამირან,

მესამედ იქვე მივედით,

ჩვენ რომ დაგკარით ისარი,

მამულო, ნამაისარი,

აქა-იქ მაინც ასხია,

მაინც მწიფდება იმედი!

1995

* * *

მარად გულნათელი და შეუნიღბავი,
როგორც დავითის და
ჭყონდიდელის,
ჩემი გენიც იმერში და ამერშია,
მე,
არასოდეს მიძებნია ბედ-იღბალი,
ბედმა,
მე თვითონ ამირჩია.

1992

* * *

ყოფნა ტკბილია,
მაგრამ უშენოდ,
ველარ ჩავატან სიცოცხლეს
გემოს,
ველარ გამათობს მშობლიური მზეცა და
მთვარეც,
თუ ჰერმესივით ვერ გავჭიმავ
კუს ბაკზე ლარებს
და არ გიმღერებ, სამშობლოვ ჩემო!

1994

* * *

ღამის კიდეზე ამადლებული
და ცის აკვანში
მთვარის ნარწევი
ღრუბლები, თითქოს ეტნას მთებია,
და ეს ზვირთები,
ქარის ღამაზ ხელით ნაწერი,
მთაწმინდელების ეტრატებია.

1959

* * *

ვით მიჯნური ლეილ,
მაჯნუნს,
ზღვა განერთხო ნისლის ფერხით,
მერე ქარმა დაარბია.
და ტალღები კისრისტეხით,
ნაპირისკენ კვლავ გარბიან.

1989

იკორთა

წლებს ჩემი ფიქრი შენსკენ
მიჰქონდა,
თუმც დავიწყების ძერამ
ბევრჯერ ის დამიკორტნა,
რადგანაც სულმა ელიზბარის,
შაღვას,
ბიძინას,
სამარადისოდ აქ მიიძინა
შენთან –
იკორთა.

1976

ტროპარი და კონდაკი

ვითა ცეცხლი პრობეთემ,
დმერთს რომ ჩუმაღ მოპარე –
(შენ უფლება გქონდა კი?!)
მთიებივით ტროპარი,*
ლოცვისფერი კონდაკი.**

1964

* ტროპარი – საეკლესიო ლექსები (ბერძ.)

** კონდაკი – მოკლე საეკლესიო საგალობლები (ბერძ.)

* * *

შიშის ფრთიანი მოგონებები –
ათასწლეულთა ტყეებს არწევენ...
ღამის კედლიდან კვლავ გამოდის
ხელი საზარი,
უცხო წარწერით.
და განწირული ხმა მომესმის
მე ბალთაზარის.

1967

ლოგოსა და მელოს

ენგურ-არაგვით,
სიყვარულით გართულს,
ზღვიდან-ზღვამდე ევლოს,
კოლხუსა და ქართუს,
ლოგოსა* და მელოსს.**

1987

* ლოგოსი – სიტყვა, აზრი, გონება (ბერძ.)

** მელოსი – სიმღერა (ბერძ.)

ხმას ვცნობ მათეს სახარების

ოცდახუთი დეკემბერი

დგას და მწუხრის ვარსკვლავები,
ქრისტეს მოსვლას მახარებენ
(მე სხვას ვხმობ და სხვა გამორბის),
ხმას ვცნობ მათეს სახარების
და დავითის საგალობლის.

1981

ქნის ციხე

მათ უკვდავების ადევთ ბორკილი,
არ ჩანს სიკვდილი,
გმირთ რომ იხსნიდეს.
და ჰა, მას მერე ყოველ ცისმარე:
შაღვას,
ბიძინას
და ელიზბარს –
ელის ქნის ციხე.

1968

ცას შედედებულ რძესავით –
დილა დღეობავს და ნახევარ
მთვარეს ყველივით ამრგვალებს.
უფალზე მლოცველს ჰგავს მხეველს –
ჩემი ობოლი ჯარგვალი.

1987

ვარსკვლავების ასომთავრული

ღამე რომ წერს ცის დაფაზე,

ვარსკვლავები კი არაღა

ჩემი ასომთავრულია.

ის წინაპრის ღოცვაა და

ეშმაკების არულია.

შენ რომ მიხვალ, იმ შარავზით,

ჯერ არავის არ უვლია.

1959

უხილავს და ყოვლის მხილველს,
ხელთუპურია უამთა საჭე
და სიხუმით ირგვლივ მოსავს
სივრცეს –
ვარსკვლავებით ნაჭედს
და ცას მთვარის გვირგვინოსანს.

1971

ხილვა: კოლხთა ნასახლარები

აღდგომის კუნძულზე

ფიქრის ჩელტიანი ნავის,
მიმაქანებს წინ აფრები
და აღდგომის კუნძულებზე
გადარჩენილს ჩემდა ბედად,
ჩემი დიდი წინაპრების –
კოლხთა ნასახლარებს ვხედავ.

1984

**სიკვდილ-სიცოცხლის
ფილოსოფია**

მზე – ევაა
და მთვარე – ადამია,
ცხოვრება – ზღვაა და
წლები – აფრები.
სიცოცხლე – სიკვდილთან შეჩვევაა,
სხვა არაფერი.

2001

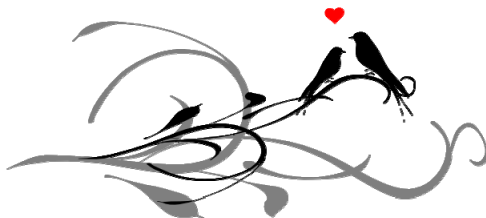

პოეტი – სარანგი

ჰელიკონის ჭაღიდან გადმოსული,
ვითარცა კოლხეთის პირეიდი,
მთებს რომ უმღერის არაგვიანს,
ვაჟა ეგრისელი –
პოეტი სარანგია.*

1964

* სარანგი – სარდალი (სპარს.)

* * *

ზოგი ადრე წავიდა
და ზოგს დააგვიანდა.
ასე არის: სანამ უამს
ჩამოუკრავს მიზრაფი.
გვსურს თუ არ გვსურს,
ნიადაგ,
არყოფნისკენ ვისწრაფვით.

1982

დღეებს, მომავალს ღამის ბილიკით,
შევეგებე და დაეუბნე
ბევრჯერ გზა-კვალი.
ავს და მობადეს ვუთხარ არული.
და მაინც ჩემში მდგარ ხსოვნის ხეს
უამი მზაკვარი,
არ დავიწყების მწვანე ფოთლებს
კვლავ წყვეტს ფარულად.

1999

* * *

კოლხეთის დიდ წარსულიდან –
მოდისარ და მოჯადოქრობ...
ღრო შენს ალამს
ძირს ვერ ხრიდა.

მეტაფორის* ცვივა ოქრო,
შენი პოეზიის ხიდან.

1988

* მეტაფორა – (ბერძ.) სიტყვის ან გამოთქმის გადატანითი მნიშვნელობით ხმარება. რაც ემყარება შედარებას, მსგავსებას, ანალოგიას.

ცბიერ წუთისოფელში –
აღამოს და ათენოს,
რომ იჭექოს,
იელვოს.

მზე – კვლავ მითინათინობს,
მთვარე – მიტარიელობს.

1979

ხეოფსის პირამიდა

ჰა, ერგასიც მიიღია,
სიკვდილი მაინც პირს გარიდებს.
ბოლოს,
საუკუნის მეოცის.
რადგანაც შენა ხარ პირამიდა –
ხეოფსის.

1992

პრეტა და ეტრურია

ერთმანეთის სიყვარულში,
ვინ რამინი ან
ვინ ვისი
(შესჩენია მტერს ურია!)
კოლხთა იყო –
საცხოვრისი,
კრეტაცა¹ და ეტრურია².

1984

¹ კრეტა – კუნძული საბერძნეთში.

² ეტრურია – თანამედროვე ფლორენცია.

**მილიონი სინათლის წლის
მანძილი**

გალაქტიკებს აკვანს ურწევ
და ვარსკვლავებს აძინებ,
რადგანაც შენ,
ჩვენგან ცხოვრობ,
მილიონი სინათლის წლის მანძილზე.

1967

**ხილვა: დანიელი, ესაია,
ზაქარია**

დღე-ნიადაგ შვიდგზის ღოცვით,

უფლის მადლი –

ხმელს ასხურეს...

და გაუყვნენ უსამანო გზას –

ქარიანს,

მაცხოვრისგან ხელდასმული –

დანიელი,

ესაია,

ზაქარია...

1963

**გარსკვლავების
ასომთავრული**

მთვარე მოჰგავს შამბალას,
გარს მომდგარი ღრუბლები,
მთები არის ანდების,
სად ღვთის მადლი ბინადრობს –
იდუმალი,
ფარული.
და როდესაც ღამდება,
უხილავი ღამე წერს,
მნათთა ასომთავრულით.

1959

**იესო ქრისტე,
ჯორჯანო ბრუნო**

გმირნი იყვნენ...
და ებრძოდნენ ღამის
წყვილადს,
ვით ჩვევიათ გმირ მეომრებს...
ქრისტე ჯვარზე რომ არ
ქცვათ,
და კოცონზე ბრუნო
ცოცხლად
არ დაეწვათ.
ქვეყნად აღარ იქნებოდა –
არც ერთი და
არც მეორე.

1969

გალაქტიკა

ვის დაკარგვია მზეცა და მთვარეც,
რადგან ზოგიერთი გალაქტიკა,
ჯიბეში ჩაისვამს,
ათეულ მილიარდ
ამერიკას...
და არქტიკას.

1963

სალიერივით შხამ-სამსალას,
მთვარის ფიალაზე
გისხამს ღამე,
ღანდი, ცის მინდორზე მორიალე...
და ოქროს წუთებს გიშხამავენ,
ვით იქედნე
და მორიელი.

1993

სემირამიდას ბაღი

ქართული ცის და მზისთვის
მლოცველი,
ცამეტ ვერცხლად ხარ
გაყიდული
(რასა იქმნ...
აღარ გიდგას ამინდი).
რადგანაც შენი “ფსალმუნები”
ბაღი არის დაკიდული –
სემირამიდას...

1994

“მოკვეთილი”

ფშავ-ხევსურეთით უბერავს,
ანდრეზ-მითების ქარიო.
და “ამობზარა” მიწიდან
ერთად ცოცხალ და მკვდარიო.
ისურვეს ჩემი “მოკვეთა”,
აჭედეს რკინის კარიო!
“იძიეს ჩემთა მოყმეთა
ოთხრქა,
ოთხეურა ცხვარიო”.

1960

ოსეზ კოლხეთი

ითელის ათასწლეულებს...

და, რა “თასი გრაალის”

ანდა “ოქროს საწმისი”.

გუშინ იყო მედეა –

აიეტის ასული!

და...

კოლხეთს,

ვით სამყაროს,

არ ჰქონია საწყისი,

არც სასრული...

ექნება!

1969

კახეთში

ნაომარი ავსულებთან,
გადაჰყურებს კახეთს მეფე!
იქვე,
სული სასულედან –
მკურნალ ტალახად ამოსდით
ახტალას და
ტახტი – თეფას.

1982

არაზვი

მთების ვეება ხურჯინით,
ვით ვაჟა, ჩამოდის არაგვი,
უვარგა ხმაცა და
კილოცა!
იცის, რომ მცხეთასთან, მას მტკვარი
მოელის.
და მტკვრის პირ,
ვით ლოცვა,
დგას სვეტიცხოველი.

1962

უამთა ზღვაში დაკარგული

შენ,

კოლხური ანბანივით,

შენი გული,

ო, რა გულობს...

სიბრძნის მადლში –

განზანილო,

კოლხო!

დეღუფოს ორაკულო!

1969

ღრიანკალის თანავარსკვლავედი

აიეტივით,

ვითა მზის შვილმა,

ამაზე მეტი რაღა ინატროს:

სურს, რომ ცა

იყოს მისთვის

გრაკალი

და არა შიშით,

არცა კანკალით,

რომ სამუდამოდ დაიბინადროს

თანავარსკვლავედში –

ღრიანკალის.

1970

ხილვა: პიტერ ჰუსელი

მთვარე იდგა ზღვისკარად,

უფეხო და

უხელო;

თითქოს ცას გაჰკიოდა –

ფიქრებს ვერვის ვუმხელო!

სადღაც კრთოდა ვარსკვლავი,

სახედ –

პიტერ ჰუსელის.

1967

ღეთის ნებაა: მზე სინათლეს,
ცას და მიწას ერთად მოჰფენს,
თუმც ნიადაგ არის ღავა,
სანამ სული ჩუმაღ წავა,
ამ სოფლიდან –
ზეშთა სოფელს.

2009

პონტო, ფაზისი

სულ შოორეული და
ახლობელი,
როცა სიმღერა ესმით ბასკების,
რომელთ ბეჭედი –
“ძველ კოლხობის” –
შუბლზე აზის მზის!
მაშინ უმატებს დეღვას ფაზისი,
და პონტოს ზღვა
გულზე ასკდება.

1965

ოსირისი და იშთარი

კოლხეთს,

ქიმეთს და ბაბილონს—

სიცოცხლის და რწმენის თესვა,

არა და არ დაიშაღეს.

ახლაც გვიჭვრეტს წარსულიდან

ოსირისი¹ და იშთარი².

1972

¹ ოსირისი “ეგვიპტ.” – ნაყოფიერების ღვთაება

² იშთარი “ბაბ.” – ნაყოფიერების ქალღვთაება.

ბიბლიური კოლხეთი

რიონის და ენგურის –
მზით დაძარღვულ ხელს გაშლის,
გეტყვის: – შვილო,
 მოხვედი!

მერე მიწა ჩაგიკრავს,
 პეპლის ფრთაზე მსუბუქი,
 ბიბლიური კოლხეთის.

2009

რე-რა, რე-რო, ვო-რე-რა

მუსანათმა უამმაც კი,

ველარ შესძლო მორევა,

მაინც ისმის კოლხური –

რე-რა¹,

რე-რო², ვო-რე-რა³..

და აღვიძებს მთებს დილით –

თოვლის თეთრი გალობა,

ლი-ლეო⁴ და ენ-ლი-ლი⁵.

1974

1,2,3, – მზის ღვთაებები – “სვან. ეგვიპტ.”

4,5 – მზის ღვთაებები – “სვან. შუმ.”

ქარიშხალი ზღვაზე

ზვირთებს მიჰქონდა –

სანაპიროს რაც რომ ებადა

და ასჯერ უფრო მეტს აპირებდა.

მზე ცას სისხლს სწოვდა ვით

ვამპირი და,

მერე სიერცეებს წითლად ღებავდა...

ზღვა კი ქარიშხალს ყრიდა

პირიდან.

1978

* * *

სივრცეები გადმოფენენ –
ვარსკვლავების ბაირაღებს
და თეთრს წითლად ასაღებენ.
ცის დარბაზს კი ღამე აღებს
მთვარის მოხრილ
გასაღებით.

1960

2000

ჰა,

მიიღია ორზე მეტი ათასწლეული,
რაც ჯვარზე აცვეს და...
ამაღლდა ქრისტე.

“ეს იყო ჰურიათა „საქმენი საგმირონი“
ვინ იცის როდიდან,
ძე ადამის, ვით ბაბილონი,
უფლის ნახვად მიიღტვის ცისკენ.

1971

* * *

ღელვის თუ შიშის ტოტზე შემჯდარი,
სინათლის სვეტებს ყივის
მამალი
და ზესკნელის ადებს დარბაზებს.
ცა-ვარსკელავებით დაისრულა
ბნელი ქვესკნელში ძლივს
მიბარბაცებს,
მზე, რომ ამოდის ღამის სულია.

1986

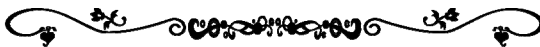
* * *

ცამდე ღმერთივით ამაღლებული,
ანგელოზების ტოლი,
სწორფერი,
უამთა სიავეს დიდხანს ეომე.
მაგრამ, ვით წინათ მიიმღვრევა;
წუთისოფელი,
ვითა სტიქსი¹ და ვითა ჯეონი².

1993

¹ სტიქსი – მიწისქვეშეთის მდინარე

² ჯეონი – ჯოჯოხეთის მდინარე.

ჰელიოსის ხარები

უთენია,

სქვიასთან,

როცა მწყემსებს ჩაუუვლი

და მზეს მომახარებენ.

წამსვე მესმის ბლავილი –

ოდისევსის დაკლული,

ჰელიოსის ხარების.

1980

ისე, როგორც ალკიდი

ზოგ-ზოგ პოეტთა ჯიბრზე,
მრავალ ომ-გამოვლილმა,
პოეზიის პიტალო კლდეზე
სიტყვა დაგვიდე
და ღმერთს ვთხოვე შეწევნა,
ისე, როგორც ალკიდი.*

1991

* ალკიდი – ბერძენი “პელაზგი სახალხო
გმირის ჰერაკლეს ნამდვილი სახელია და
ნიშნავს: „წარმატების მომპოვებელს ჰერას
ჯიბრზე“

* * *

დედამშობელ კოლხეთივით,
ათასწლეულები გაზმორე...
ჰოდა,
ნუ გაიოცებ:
პოეტი ხარ და იზომებ –
საუკუნეს მეოცეს.

1970

კაენი და კითერონი

საწყალ კაცობრიობას,
ნათელი დღის სანაცვლოდ,
ღამე რომ გაუთენონ:
აღარ სძინავს კაენს¹ და,
აღარ სძინავს კითერონს².

1993

¹ კაენი – აბელის მკვლეელი

² კითერონი – მამისა და ძმის – ჰელიკონის მკვლეელი.

ქ ა ლ დ ე ა

ვარსკვლავთა შორის ცაში ბინადრობს,
“ათასი არა,
მილიონი წელი გავიდა|
და თავზე ბურავს მოქათქათე ღრუბლის
ტიარა¹.

მთვარე –

ქაღდგა² მოსული ღამესთან,
რომელიც აღარ ტოვებს
და დატრიალებს.

1972

¹ ტიარა “ბერძ. ძველ აღმოსავლეთში: მეფეების, ქურუმების, თავსაბურავი „როგორც ძალაუფლების – ურარტუს წარმართული ძალაუფლების სიმბოლო.

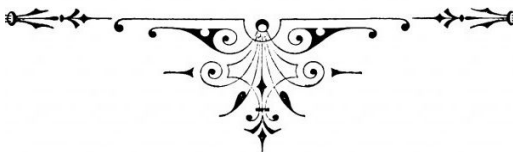
² ქაღდგა – ურარტუს წარმართული პანთეონი მთვარეს ღვთაება.

* * *

ზღვა აუკლია ურდოს –
ქარების,
კვალი ატყვია არეგ-დარევის.
არსით სულდგმული სიტყვის
გამღები.
ირგვლივ ნამსხვრევი ყრია ტაღღების,
ზღვა ჩანს ისე, ვით
ნასახლკარევი.

1969

ხილვა: ქორწილი კანაში

ანგელოზთა ხმა ისმის –

ქორწილია დიადი

გალილეის კანაში.

მშვენიერი დარია.

და ვჭკრებ მლოცველ

დედა – შვილს –

იესოს და მარიამს.

1978

* * *

სიყვარულით დაისრული,
მოშრიალე ფრთა ამურის,
ეფინება ღრუბლების შავ
ჭალებს ბინდად,
ცას მთვარე კი უჭირავს,
ვით საღამური
და სინათლე წვეთავს მისი ჭრილობიდან.

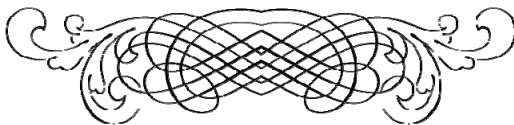
1980

მშინვარი

გამოქცეული მიწიდან,
ზეცას სიმაღლეს აძალებს,
ნისლის მუმლს ვედარ იცილებს.
და დგას ყინულის ტაძარი
და ზარებს რეკავს სიცილის.

1977

* * *

სამყაროა აბრეშუმის
ჭიის ოქროს პარკი,
შიგ ვხარკალებთ ისე როგორც
ჭუპრი.
გარს გვაკრია გათენების ბინდი.
ეს ცხოვრება –
მდინარეა კუპრის,
გადავდივართ ზედ არყოფნის ხილით.

2006

* * *

უგზოდ გადაშლილ რწმენის მინდვრებზე,
ქრისტეს რომ ცხვარი
უძოვებია,
ვარსკვლავები დასტურია უფლის მოწმეთა.
თეთრი ღრუბლები –
ცის გამშრალი ძუძუებია,
რძის მაგივრად რომ
ღამე მოწვეთავს.

1980

ორი ტალღა

სულ ტიტველი,
სულ შიშველი,
ერთი ტალღა ევაა და,
მეორე კი ადაბია.
ირგვლივ მწვანე ედებია.
მაღლა ჩემად ამოდიან,
ზღვაში ველარ ეტევიან.

1966

ა კ ა კ ი

ვით რუსთველი და ბარათაშვილი,

იგი პარნასზე იყო

წვეული,

მღეროდა.

მაღლა,

ზეცისკენ თავაწეული,

საქართველოს და ღმერთს შეცქეროდა.

1966

* * *

შეარყია სივრცე ექომ,
წამს შეიქმნა უგუნებოდ
პირმღიმარე ცა –
საწყალი.

ზღვაც მთელი დღე ზღუქუნებდა
და ვერაფრით დავაწყენარე.

1993

ო მ ე ლ ი

მე,

ჩემს უძველეს კოლხეთს ვიპოვი,
ცოტა უფალმაც
თუკი მომხედა.

რადგან პირამიდა დგას კოლხეთად.

მთელი ეგვიპტე –

მიჩანს კოლხეთად,

მივალ წარსულთან

შესახვედრად.

1961

უმოდგომა ზღვაზე

ისე, როგორც დანაპირებს,
მოიტანს და მღვრიე
ტალღებს,
კვლავ ამოყრის ქარი ძეძვად.
და შიშველი სანაპირო,
მომლოდინეს –
მოჰგავს მეძავს.

1962

დედამიწა

ეს დედამიწა ჩანგია დიდი,
რომელიც უფალს
მთვარის დარად,
შეუქმნია დიდისნის უკან –
და მილიონი ასწლეული
გაუბამს დარად –
და დღეს შენ მასზე
უკვდავ „კოლხურ ფსალმუნებს“
უკრავ...

1999

* * *

დამეს იხდიან ღრუბლები,
ცა ვარსკვლავებით ირთვება
ნისლი აღმოსდათ
ხეობებს.
და ქარით მთვრალი ზვირთები
ზღვის ბუნაგებში
ღრეობენ...

1971

შეცარი ქარი ზღვაზე

უცებ გამოტყვრა ქარი ნაპირთან
და ვითარც ქორი კრუხის
საბუდარს.
ზღვას კვლავ დააცხრა სხვა
სიმძაფრით და,
პატარა ტალღა ვითა წიწილი,
აიტაცა და სადღაც გაფრინდა.

1963

ციხეები

რწმენის ბილიკებით ციხეები,
 მთის მაღალ მწვერვალებზე
 ასულან.
ცრემლებით სოველია ლოდები.
 დამდგარან ციხეები წარსულად
 და ლამაზ მომავალს
 ელოლდებიან...

1986

* * *

ზიხარ ზღვისკარად და შენს ბედს
წყევლი,
თუმც კარგად მოჩანს
ჰერკულესის* თეთრი სვეტები.
აღარ გასვენებს ღრიანცელი
მიწის ბელტების.
წინ ცეცხლია და “ვიმეორებ|
უკან მეწყერი,
სად გინდა წასვლა’
სამყაროში რომ ვერ ეტევი!!

2001

* P.S. ბერკულესის სვეტები – გადატანითი მნიშვნელობით სასურველ მიზნამდე მისვლას ნიშნავს.

* * *

კოლხეთის დიდი წარსულიდან
უხმოდ მოსული,
ზვიადი,
მაგრამ ასე კეთილი,
სხვა პლანეტებზე –
სად ვარსკვლავთა ყრია
ნახერხი,
ჯერ იქ გაფრენას ვეღარ ახერხებ,
ცისქვეშეთში ხარ გამოკეტილი.

1979

* * *

ქუხილის ხმით დამფრთხალები –
ეს ღრუბლები გავეშვებით,
სანამ ციდან აიშვებენ.
ათამაშებს ელვის თითებს
დამე,
მნათთა კლავიშებზე.

1966

შ ი შ ი

შურით და მტრობით შემოყინული
ლოდინის ლოდი,
ვერა, ვერ გალხვა.
ყოფნაც მოგწყინდა ჩრდილში.
გამოსველ მზეზე...
და აი, ახლა,
გკლავს უკვდავების შიში.

2009

მ ა შ ი ნ

ატმებს და ტყემლებს –

თეთრი ემოსათ,

უფლის ენაზე ჰყვარდა ვაზი...

თითქოს და პონტოს ვედექ ნაპირთან,

მაშინ,

მედვა, როცა ატირდა

ჩუმად...

ეთხოვებოდა კოლხეთს და ფაზისს.

1969

* * *

შორეთს მიმავალ ათასწლეულებს –
ასწლეულები ტანზე
აღღებათ,
რადგან ჟამია ყოვლის მოთავე,
ოცდაცამეტი საუკუნეა,
შავითმოსილი პონტოს ტაღლები,
რომ კოლხთა ოქროს წარსულს
შფოთავენ.

1969

ვალი

გრძელი ღამეებით მიმოკლებს დღეებს,
დიდი სინათლით –
მიბნელებს სივრცეს.

ვიცი რომ ჩემსკენ უჭირავს თვალი.
მოვიდეს მალე!

სიცოცხლეს მივცემ!
და არ მექნება სიკვდილის
ვალი.

2007

ქ უ თ ა ი ს უ ი

შიშველ-ტიტველი მომღვეს სიცივე,
შორით მიგზავნის სითბოს
გგუთი.
მიყვები შარას მე საფიხის.
მე შენ მიყვარხარ!...
შენ სხვას ეკუთვნი!
და მეიღება ცეცხლი ფიხივით.

1986

ს ი ნ ა ნ უ ლ ი

სინამდვილის ნაშიერებს,
პონტოს პირას ნაშობ
მითებს,
აღარ ვენდე და არ ვეძებ,
მე ამაში ბრალი მიღევს.
და წარსულში მიტომ ვეძებ –
კოლხეთის დიდ ცას და მინდვრებს.

2001

* * *

სიცოცხლეს უდარაჯო –
გაგაღია
და მიტომ გიწვეს ღამეთა თევა.
მთვარე –
აღამია,
და მზეა ევა,
ვარსკვლავები – მათი შთამომავალია.

1970

* * *

მიდის და თან მიჰყვება
დარდი,
როგორც იარა.
თუმცა თავის ნაშიერს,
ტოვებს დედნის ასლად.
და ვერ გაუგია რა:
რადღა იყო ამ სოფლად
მოსვლა,
ანდა წასვლა!!

2005

* * *

ღმერთთა სიავეს და უღმერთობას,
‘ამი კვლავ ათოვს
მთოვარის კეფას.
ჩანან მთიები, როგორც ნიშები.
და გარდასული ღამეები
სიშორეს ყეფენ
და ძველ კოლხეთის დიდ წარსულში
აღარ მიშვებენ.

1968

მარტვილის ტაძარი

ცამდე ამაღლებული
და ღმერთივით მართალი –
დგას ტაძარი მარტვილის.
ხეებს მოსავეთ ზამთარი
ტანზე –
ქრისტეს კვართივით.

1969

* * *

როცა ოქროს ნაკვერხხალით
ელვა ელვას გაეკიდა,
მეხმა სივრცე დაარბია.
და მშიშარა ვარსკვლავები
ცის მინდორზე –
კისრისტეხით გადარბიან...

1969

კოლხეთი ერეხეთიდან

ოქროს ჯაჭვით მიაბამდა

კოლხი ოლეუკანდარეს,

ულაყს მერე ხედნიდა.

მე ვარ მერეხამდელი¹

კოლხი –

ერეხეთიდან².

1966

¹ მერიხი “მეგრ – წარღვნა

² ერეხეთი – წარღვნამდელი კოლხური ქალაქი, თანამედროვე ერავი.

ახრის შეცვლა

„ზღვაში მისროლეთ!
სასაფლაო ყველაზე დიდი,
პოეტებს შორის მე ერთს მექნება“.

ვარსკვლავთა კიბეებს მივყვები,
მზის შვილს,
მზე დომოდევს ამინდად.
და ვითარც ან-მარე*,
ზღვა არა,
ცა მინდა –
სამარედ.

1969

* ან-მარე – ცის შვილი “კოლხეთ-ქიმეთის “ეგვიპტე”
მითიური ხელმწიფე “5185-5120|.

* * *

შავად რომ ატყვია ცას ღრუბელი,
ჩემი კოლხი დედა ნაკვნესია.
და მისი გამფანტავი ქუხილი,
რომელსაც უფალი უხილავს,
ჩემი,
და ჩემი აპექსია*.

1972

P.S. ცის წერტილი, რომლისკენ მოძრაობს მზის
სისტემა.

* აპექსი “ლათ – მწვერვალი “ასტრ.”

* * *

უძილობამ მთელი ღამე,
ფიქრი ვერ მომიცილა
და ჩამძახის –
იცი რა!!
– სიკვდილს კიდევ არაუშავს,
სიცოცხლე კი,
აღარ მყოფნის სიცილად.

2004

* * *

ზღვისკარად უცებ ჩამოდგა მწუსრი
და ახლა მთვარე,
სულ ერთი ციდა,
სიმყუდროვეს და სითბოს ჩვეული,
ვარსკვლავთა ოქროს კიბეებით
ჩამოდის ციდან,
წვიმის ქვეყნიდან –
ჭექა-ქუხილს გამოქცეული.

1971

დოროფა

დოროფა რომ გაიტაცა
ზევსმა,
წამსვე კუნძულ კრეტას
ჩასვა ჩუმად და ჩაკეტა.
და გავიდა დრო და ხანი,
დოროფა* კი ბებო გახდა
დიდ პრომეთე – ამი რანის.

1970

* დოროფა “მეგრ.” – სიყვარული კოლხეთის მეფის ასული, მინოსის დედა.

* * *

“ვარიანტი|

აღბათ სულია დაღუპული
მეზღვაურების,
დასალიერთან ცას რომ ანათებს.
როცა მზეს მწუხრის ვარსკვლავები
გამოთიშავენ.

და მტკვარს უგზავნის თოლიების
სპეტაკ ბარათებს,
ჩემი შავი ზღვა დატანჯული
თავის სიშავით.

1969

* * *

მთიელ წარმართ ქართველებს,
წინ უძღოდათ
ბრძოლის ჟამს,
უფლის ხელით ნახატი:
„იხინჯა“ და
„ლომისა“,
„გუდანი“ და „ხახმატი“.

1974

* * *

ბნელეთის კუბრში იწვა,
ებრძოდა ქარს და ქაოსს,
ელვა სიკვდილის ფერი,
რომ დაავიწყდა მიწას,
ცას ახსოვს –
ჟველაფერი.

1986

* * *

ნისლების კაბა დახეული,
ბნელ ნაპირთან
ერთი ტალღა,
არ ნებდება ქარს –
საჭურისს.
შაეი ზღვაა – ამირანი,
კოლხურ მიწას მიჯაჭვული.

1966

* * *

წუთები და წამები –
ქვესკნელს დაბმულ ჟამთა დევს
ისევ ცვივა ბეწვებად.

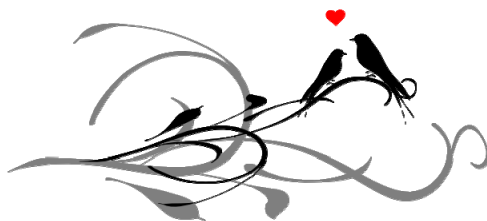
უსმოვ,

მაგრამ არ ესმის.

ზესკნელისკენ გეწევა,

ხილვა უზენაესის.

2001

* * *

არც ხევსურეთს და არც თუშეთს,
ორიოდე წლის სიცოცხლე,
ადარ უღირთ მგლების
შიშად.

მთის ფერდობზე მოკუნტრუშე –
ბუწს¹ და აზმანს²,
შაქს³ და
შიშავს⁴.

1976

1,2,3,4 – ცხვრის სახეობა.

ვარსკვლავები და ყაყაჩოები

ქართლის ზეცაში ვარსკვლავებს,
ო, რა მაღალი სხვენი აქვთ.
მიწაზე ყაყაჩოებს კი,
თავიანთი წვრილ კანჭების
და სიწითლისა რცხვენიათ.

1979

* * *

„კოლხურ ფსალმუნთა“
მზე და სინათლე,
წყვდიადით მოსილ
გზას გაუნათებს,
ამ წუთისოფლად სტუმრად
წვეულებს.
და მერე ალბათ, საგზლად ეყოფათ –
შორეთს მიმავალ –
ათასწლეულებს.

1993

* * *

სიკვდილის პირს მისულებს,
მშობლიური ზეცისთვის –
უნდათ თვალის შევლება –
სიყვითლით დაავადებულ
ფოთლებს...
რა ეშველებათ!

1991

მ ნ ძ ი

თქმულებით და მზით მოსული,
შენი ჩრდილი ბნელში
იწვა,
მაგრამ მადლით წამოდექი;
მერე მამამ ცად და
მიწად,
გაგაბრწყინა, როგორ ენქი*.

1968

* ენქი – აია ქართვეის – ეროვნული გმირი.

* * *

ეს ხმები ქუხილის ნუ გგონია,
ჰეფესტო უროს სცემს
და ცის ცივ ქურაში –
მრგვალ მთვარეს აბრტყელებს.
შენ კი მიწაზე „ფსალმუნებს“
კვერაგ, და
ათასწლეულთა გარტყია სარტყელი.

2004

* * *

უფრო ნეტარებაა,
სულით,
ხორციით – ერთიან,
რაც უფრო მეტს იწვი.
– სიყვარული ღმერთია –
წარსულიდან ხმა ისმის,
იოანე პეტრიწის.

1969

სიყვარული მისნური

იმ ცბიერმა ბერძენმა,
დააქცია ქვეყანა,
დიდებამდე მისული,
როს კოლხ ასულს შეყვარა
სიყვარული –
მისნური.

1977

* * *

გაზაფხულის დღეები,
ხეთა კენწეროებზე –
მწვანე კვირტებს ნასკვავენ –
სითბოთი და ალერსით.
მთვარე, როგორ ჰეროდე,
ნათელს უქრობს თვალებში,
ახალშობილ ვარსკვლავებს.

1980

პ რ ე ტ ა ზ ე

სამი ათასწლეულის მერეც,
კრეტის კუნძული
მოჩანს კვლავ ბაღნარივით.
და მოისმის იქიდან –
მინოტავრის ბღავილი.

1970

* * *

სიხარულის გაწყობილი,
სასოების გიდგას ტაბლა,
ანგელოზნი მღერიან.
და „მზის თუალი“ გიმზერთ
აღბათ,
ცა და მიწა,
ნათლისღების ფერია.

1989

* * *

პონტოს ზვირთთა ნოაქსოვი,
„კოლხური ფსალმუნების“
აფენია ხავერდი
და ყოფნა საამოა,
მთაზე,
მე რომ ავედი,
აწ ვერავინ ა მ ო ვ ა.

1978

* * *

გაზაფხულის დღეებმა,

სადღაც გადაკარგული

სიხარული მომგვარეს

და თვალები ორბის.

სიყვარული აბრუნებს –

მზის და მთვარის

ბორბლებს.

1986

* * *

იოროდანიის ნაპირზე,
ორზე მეტ ათასწლეულის იქით,
როდესაც შებინდდა,
სოლომონის ხმა გაისმა –
მისი „ქებათ-ქებიდან“.

1966

* * *

სიმყუდროვეში დამდგარ
სინას მთებს,
ცოდვა – ბრალის ცა ეჭირათ მხრებით.
უცებ წარსულის
გაიღო კარი
და გოლგოთიდან მოისმა ხმები:
„...ჰე, თუ ღმერთი ხარ,
გადმოხე ჯვართი!“

1981

* * *

იქედნეთა მოდგმისგან –
დაცოფილს და
დაგესლილს,
მერე შიშით ატანილს,
ზოგჯერ ერთად ჩაგესმის –
ხმა უფლის და
სატანის.

2006

ხილვა: მ ა ც ხ ო ვ ა რ ი

მეფე ჰეროდეს შიშისგან

გალილეი ზანზარებს,

იუდეის ბეთლემში გაშლილია

ცხოვარი.

უფლის ანგელოზები უგალობენ ნაზარეთს –

და ვჭვრეტ ბეთანიისკენ,

ვით მიდის მაცხოვარი,

რომ მკვდრეთით აღადგინოს –

ხუთი დღის მკვდარი ლაზარე.

1981

ნ ა ს ა კ ი რ ა ლ ი

მოწყენილი ნისლის ფთილა,
მოუყვება გზას ფაკირად
და აპრილის თეთრი დილა –
პირს უკოცნის ნასაკირალს.
და გურიის მთიდან რეკავს
ხმები მგოსნის მეეტლის;
არც მაცი ჩანს,
და არც ეკა,
დადგას დღე ოცდამეერთის.

1986

* * *

ვით ნათელში სიბნელის,
სიცოცხლეში –
სიკვდილის ხელი
მუდამ ერია.
ყოფნა ამ საწუთროში,
ჩემთვის არაფერია.

2006

* * *

ცის უსამანო დარბაზში

ზის უფალი და

არ ესმის –

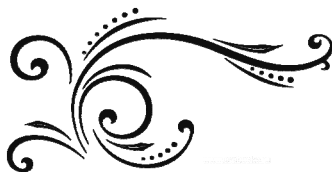
მინავლული ხმა სნეულთა.

საღ-საღამათებს ჰადესში –

უხმობს ბრბო

ეშმაკეულთა.

1999

* * *

ამ ტიალ წუთისოფელში,
ძნელია მისი ღოდინი,
რაც მიწამ გულში მიმაღა.
ვეღარ აგნებენ ცოდვილნი.
გზას –
ტადრისკენ მიმაგაღს.

1993

**ხილვა: ქრისტეს ღრინდელი
იერუსალიამი**

ჩრდილოეთით მიიღტვის გზა
გულდამწვარ გოლგოთის,
ზეცას ფერი ედება –
ხან ვარდის და ხან იის.
და მე, როგორც იესო –
მოწყენილი გავცქერი:
ზეთისხილის მთასა და
ლურჯ ბაღს გეთსემანის.

1964

* * *

დღეები სიცოცხლეს მპარავენ
და მიბურდავენ შარას.
ცამ რღვევა დაიწყო
ღრუბლებით ნაშენმა.
და გრგვინვა – გრიალით ქუხილი,
არა,
უფალი მოეშურება საშველად.

2003

* * *

მწუხრისას ცის ტაძარში,
უფლის ხელით იღება –
მოვარის თეთრი სარკმელი,
ვით ახდენა ოცნების.
ოქროს საცეცხლურიდან,
რომ დის კვამლი საკმევლის,
განა მართლა კვამლია,
არის წმიდა ღოცვები.

1987

* * *

იაღბუხის მთაზე დგახარ –
„უფლის კრავი“,
ღვთის მორჩილი,
მეხთა-ტეხა ცას აერუებს.
შენ კი ისევ –
ხელმოჩრდილვით,
დედამიწას გადაჰყურებ.

2007

* * *

შორს,
სადღაც ცის დასალიერთან,
მთვარე, ვით ღამის ტიარა,
ჰგავს, ბნელში ქარისგან მოსროლილს.
და მზის ნაფეხურები კი არა,
ცაში დაყრილი ვარსკვლავთა ძვლების
ანათებს ფოსფორი.

1986

* * *

ხვდებოდა ათას ქარს და
ქარიშხალს,
არ აშინებდა სიკვდილის
რისხვა,
თავზე ეხურა კოლხური ცა –
ოქროს თავშაღად.
უულურჯესი იყო შავი ზღვა,
მაგრამ წუხილმა მედეაზე
გააშავა.

1967

* * *

გადმომდგარან და ღობეებიდან –
შემოდგომას იცინიან
ბროწეულები,
ლოცვად იწევენ ცისკენ ვაზები.
და სოფლის ბოლოს უკვე
ბინდდება.

ღრუბლების ჯოგი შავი ზღვისკენ
მიიზღაზნება.

ცა,

ელვას უცებ წამოიკივლებს,
ფერ-ფურს დაკარგავს
და გარინდდება.

1992

სარჩევი

წინასიყვაობის მაგიერ.....5
 *** ბნელი ღამე რომ25
 ხალდი და არუბანი26
 თესილიასა და კრეტას27
 *** შოთას რომ მისცეს28
 *** ჩემი სიმღერა ასურეთთან29
 *** ქარ-ცეცხლითა და ომებით30
 *** ათასეული წლების31
 კოლებიც და კორაქსიც32
 *** ციცქნა ფოთლების33
 *** არც მონღოლმა34
 *** მოაფრენს შენს ძველ35
 *** სიცრუემ და ორპირობამ36
 *** დილამ ანთო მზე37
 *** მოვიდა თოვლი და რომ38
 *** მოკვდავთ ოცნების39
 *** მიწა40
 *** ტალახში დევის41
 *** ვითარც ანისს42
 პრეისტორიული43

*** ელავს ფიქრის და აზრის	44
*** ამ წუთისოფლის მღვრიე	45
*** ისე კი არა	46
*** გამთენიისას ერთი	47
*** აცვივა წარსულის მტკერი	48
წვიმა	49
მწუხრის ელგია	50
*** ცამცუმის ციხეს თუ	51
*** ჩემს იქით	52
მთები ზედაზენისა	53
*** გადახვეწილი ჩემი დღეები	54
*** ელვის რაშებზე	55
*** მოვკვდები	56
უანა დ'არკი	57
მუხიანი	58
*** არა ბუკით და ნადართ	59
*** მოკრიტიკოსებს	60
*** კოლხურ მიწაში	61
*** დუმს ტყე ფოთლებით	62
*** ბაღში ატმები და აღუბლები	63
*** მთვარის აკვანს გვირწევს	64
*** ოქროდ დაღანებს ახლა	65
*** მთათა და ზღვათა	66

*** სიმყუდროვის ღურჯ	67
*** გულებს ვით ბუხრებს	68
*** დასაბამიდან ბრძოლით	69
*** ვინც დარჩა დედამიწაზე	70
*** რისხვია ნაპირს რომ	71
ჭინჭილა	72
*** მას შესცივინებს მთელი	73
*** მე ჩემი ღმერთი მყავს	74
*** ქარი ტყე-ღრეში დაეხეტება	75
ორ დიდ დავითს	76
*** წამებში გავიდა წელი	77
ტაძარი	78
მნათები	79
*** დღისგან	80
ლეგენდები და მითები	81
მეცხრე საუკუნე	82
*** ქართული სიტყვის	83
*** მთიები სიშორეს გალობენ	84
მამა ძე და სულიწმინდა	85
*** მთიებს	86
კლდე და წყალი	87
*** მან შექმნა და ატარებს	88
დაუღლიათ ზღვეებს	89

ლოდინი	90
*** ყალყზე მდგარი	91
*** უზარმაზარი ღამის დარბაზის.....	92
*** ენქელეებით და იეებით	93
*** ლოდებს	94
*** რაც ჩემმა ფიქრმა...	95
*** ღვთის საუფლოში	96
*** მიყვარხარ!	97
ტურისტები არაგვისპირად	98
*** ღამის უდაბნო...	99
ნარდის თამაში	100
*** მესიზმრება	101
რიურაჟი ზღვაზე	102
*** ღამის სოფელს ნისლი...	103
*** იები თვალებს ლურჯად...	104
*** რომ ყაყანებენ ბატები	105
წადვერში	106
*** ასაფრენად ზღვა ფრთებს...	107
*** ამ მთებისთვის და...	108
*** ქარიშხლის რაშით...	109
*** ოქრო ასდიოდა...	110
*** კიდევ ცოტაც და...	111
*** მარცხენაზე გადგვიდა	112

*** ნაწვიმარი ღრუბლები	113
ლაკადაში	114
*** საიდანღაც ქარიშხალი	115
*** ეცვა ვარვარა სიცხის... ..	116
*** შორით მოჩანს იაღბუზი	117
ეჰ, არტანუჯო	118
*** ღრუბლებმა ელვის დანები	119
მამულო	120
*** მარად გულნათელი... ..	121
*** ყოფნა ტკბილია	122
*** ღამის კიდეზე ამადლებული	123
*** ვით მიჯნური ღვილ	124
იკორთა	125
ტროპარი და კონდაკი.....	126
*** შიშის ფრთიანი მოგონებები	127
ლოგოსა და მელოს.....	128
ხმას ვცნობ მათეს სახარების.....	129
ქსნის ციხე.....	130
*** ცას შედედებულ რძესავით.....	131
ვარსკვლავების ასომთავრული.....	132
*** უხილავს და ყოვლის.....	133
ხილვა: კოლხთა ნასახლარები.....	134
სიკვდილ-სიცოცხლის	135

პოეტი – სარანგი.....	136
*** ზოგი ადრე წავიდა.....	137
სოფელში.....	138
*** დღეებს, მომავალს ღამის	139
*** კოლხეთის დიდ	140
*** ცბიერ წუთისოფელში.....	141
ხეოფსის პირამიდა	142
კრეტა და ეტრურია	143
მილიონი სინათლის წლის მანძილი	144
ხილვა: დანიელი, ესაია, ზაქარია	145
ვარსკვლავების ასომთავრული	146
იესო ქრისტე, ჯორდანო რუნო	147
გალაქტიკა	148
*** საღიერებით შხამ-სამსალას	149
სემირამიდას ბაღი	150
“მოკვეთილი”	151
ისევ კოლხეთი	152
კახეთში	153
არაგვი	154
*** უამთა ზღვაში დაკარგული	155
ღრიანკალის თანავარსკვლავედი	156
ხილვა: პიტერ ჰუხელი	157
*** ღვთის ნებაა: მზე სინათლეს	158

პონტო, ფაზისი	159
ოსირისი და იშთარი.....	160
ბიბლიური კოლხეთი	161
რე-რა, რე-რო, ვო-რე-რა	162
ქარიშხალი ზღვაზე.....	163
* * * სივრცეები გადმოფენენ	164
2000	165
* * * ღელვის თუ შიშის ტოტზე	
შემჯდარი	166
* * * ცამდე ღმერთივით	
ამაღლებული.....	167
ჰელიოსის ხარები.....	168
ისე, როგოც აღკიდმ.....	169
* * * დედამშობელ კოლხეთივით	170
კაენი და კითერონი	171
ქ ა ღ დ ე ა.....	172
* * * ზღვა აუკლია ურდოს	173
ხილვა: ქორწილი კანაში.....	174
* * * სიყვარულით დაისრული	175
მყინვარი.....	176
* * * სამყაროა აბრეშუმის.....	177
* * * უგზოდ გადაშლილ რწმენის	
მინდვრებზე.....	178

ორი ტალღა	179
ა კ ა კ ი	180
* * * შეარყია სივრცე ექომ.....	181
ი მ ე დ ი	182
შემოდგომა ზღვაზე	183
დედამიწა	184
* * * ღამეს იხდიან ღრუბლები.....	185
უეცარი ქარი ზღვაზე.....	186
ციხეები.....	187
* * * ზიხარ ზღვისკარად და შენს ბედს.....	188
* * * კოლხეთის დიდი წარსულიდან	189
* * * ქუხილის ხმით დამფრთხალები .	190
შ ი შ ი	191
მ ა შ ი ნ	192
* * * შორეთს მიმავალ ათასწლეულებს ვალდი.....	193
ქ უ თ ა ი ს შ ი	195
ს ი ნ ა ნ უ ლ ი	196
* * * სიცოცხლეს უდარაჯო	197
* * * მიდის და თან მიჰყვება.....	198
* * * ღმერთთა სიავეს და უღმერთობას.....	199

მარტვილის ტაძარი.....	200
* * * როცა ოქროს ნაკვერჩხალით	201
კოლხეთი ერეხეთიდან	202
აზრის შეცვლა	203
* * * შავად რომ ატყვია ცას ღრუბელი..	204
* * * უძილობამ მთელი ღამე	205
* * * ზღვისკარად უცებ ჩამოდგა მწუხრი	206
ყ ო რ ო ფ ა.....	207
* * * ალბათ სულია დაღუპული.....	208
* * * მთიელ წარმართ ქართველებს.....	209
* * * ბნელეთის კუპრში იწვა.....	210
* * * ნისლების კაბა დახეული	211
* * * წუთები და წამები	212
* * * არც ხევსურეთს და არც თუშეთს.	213
ვარსკვლავები და ყაყაჩოები.....	214
* * * „კოლხურ ფსალმუნთა“.....	215
* * * სიკვდილის პირს მისულებს.....	216
ე ნ ჯ ი.....	217
* * * ეს ხმები ქუხილის ნუ გგონია	218
* * * უფრო ნეტარებაა.....	219
სიყვარული მისნური.....	220
* * * გაზაფხულის დღეები.....	221

კ რ ე ტ ა ზ ე.....	222
* * * სიხარულის გაწყობილი.....	223
* * * პონტოს ზვირთთა ნაქსოვი.....	224
* * * გაზაფხულის დღეებმა.....	225
* * * იოროდანიის ნაპირზე.....	226
* * * სიმყუდროვეში დამდგარ.....	227
* * * იქედნეთა მოდგმისგან	228
ხილვა: მ ა ც ხ ო ვ ა რ ი.....	229
ნ ა ს ა კ ი რ ა ლ ი.....	230
* * * ვით ნათელში სიბნელის.....	231
* * * ცის უსამანო დარბაზში.....	232
* * * ამ ტიალ წუთისოფელში	233
ხილვა: ქრისტეს დროინდელი იერუსალამი	234
* * * დღეები სიცოცხლეს მპარავენ	235
* * * მწუხრისას ცის ტაძარში.....	236
* * * იაღბუზის მთაზე დგახარ	237
* * * შორს	238
* * * ხვდებოდა ათას ქარს და	239
* * * გადმომდგარან და ღობეებიდან.....	240

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 37

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 37

გამომცემლობის
რედაქტორი – რეზო ადამია
მხატვარი – სპარტაკ ცინცაძე
მხატვრული რედაქტორი – ირაკლი უშვერიძე
ტექნიკური რედაქტორი – ნანა ღუბუაძე
კორექტორი – ვახტანგ თინათინაძე
კომპიუტერული
უზრუნველყოფა – ნანა და დათო მანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღვაძე

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com